

CẬU TÚ NHƠN

TỤC LÀ

DUYÊN NỢ SÔNG HƯƠNG

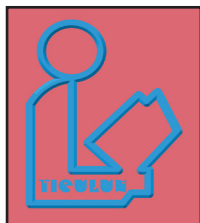
Của CẨM TÂM

1931

Imp. TIN-DUC THU XA
37, 38 rue Sabourain
SAIGON

**CẬU TÚ NHƠN
TỨC LÀ
DUYÊN NỢ SÔNG HƯƠNG
CẨM TÂM**

Lành Sông-Hương Ra Đồi

Nhơn lúc lễ nghỉ hè, và muốn lánh chốn phiền ba náo nhiệt một ít hôm, nên tôi vui lòng, theo vài ông bạn thiết ra Huế chơi.

Thừa nhân tôi có đạo chơi mấy nơi danh sơn thắng cảnh và nhơn vật trong xứ.

Lúc chúng tôi vào viếng lăng vua Tự-Đức, thoát nghe văng vẳng bên tai có tiếng khuôn cười dẹt. Độ theo hướng mà đi, thì chẳng bao xa, đã thấy dưới chun núi, có một gian nhà lá, trống trước hở sau ; trong có một lão, ước chừng bảy mươi, mà sức lực còn mạnh mẽ quá, đương ngồi trên cái khuôn cười liệng thoi qua lại một cách rất lẹ làng, nào khác một tên trai sức lực vậy.

Cốt tôi là thợ dẹt mà gặp được thợ dẹt, thì còn gì là vui lòng toại chí hơn. Vì vậy tôi liền bước vào, chào ông và xin phép coi.

Lúc ông đương dẹt một vóc lãnh. Tôi hỏi thì ông nói rằng lãnh ông dẹt đó, là do hồi đời trước, ông bà của ông dẹt cho nhà vua mặc mà thôi. Đến sau truyền tử lưu tôn, ông và cháu, cũng noi theo một kiểu mà dẹt như xưa vậy.

Tôi năn nỉ xin mua vóc lãnh ấy. Ông nhứt định từ chối không chịu bán. Nói hết lời ông mới chịu cho tôi lấy kiến hiển-vi ra coi. Coi rồi tôi giựt mình, và khen thắm cái tài nghề của ông, thiệt là cực điểm. Tôi đây là người có sang Pháp-quốc học tập hơn mười mấy năm trong nghề dệt cửi, có đi xứ này sang xứ khác, học kiểu này, chế kiểu khác, mà sánh lại nghề dệt của tôi còn thua ông này, xa lắm. Lãnh ông dệt đây, kêu tên là lãnh «**Sông-hương**».

Lãnh «**Sông-hương**» này, vốn của người xưa trong nước mình chế tạo ra, rất tinh xảo, so sánh lại mà coi, thì còn hơn lãnh tàu, lãnh Thượng-Hải, là đồ ngoại-hóa mà người mình thích dùng từ xưa đến vậy.

Tôi thắm cảm ơn trên, xui cho tôi nay gặp ông lão, mà gây ra được cuộc ích lợi chung trong nước. Nhờ vậy, mà tôi nghiên cứu thêm và tìm kiếm cách thế, dệt ra lãnh «**Sông-hương**» rất tốt rất rất đẹp: Không mắc miễu, chẳng đùa trần, vóc lãnh dịu dàng, đường gân dày mịn ; nhấm vào ánh sáng, rờ tới mát tay. Bề trái bề mặt mịn mà, nhẵn nhuận hơn satin, bền bỉ hơn lãnh tàu thập bội. Tôi dám chắc rằng, hễ quý khách nào mà dùng tới lãnh «**Sông-hương**» thì chẳng hề muốn thấy mặt lãnh tàu nữa ; là vì lãnh «**Sông-hương**» tốt mười lãnh tàu không có một. Nếu có ai nghi cho lời tôi tuyên bố

đây cho là quá ư thiệt sự ; thì tôi xin mời lại bốn hiệu, ở Saigon, 82 Bd Bonard, mà xem lãnh «**Sông-hương**» mới chế tạo ra ; chừng ấy ; mắt thấy chớ chẳng phải tai nghe, thì mới biết chắc, là lời tôi rao hàng đây, không phải là lời nói quá.

Vả lại đương buổi này, người mình mới vừa chen mình vào thương trường mà cạnh tranh với người Tàu, thì đồng bào ta cũng nên vua giúp lấy nhau cho mau tấn phát trên con đường thương mại.

Quý khách nào mà mua lãnh «**Sông-hương**» thì đã được một thứ hàng bền bỉ, dùng lâu hư, lâu rách, lại giúp được một phần sức lực cho công nghệ nước nhà. Nhờ đây mà mau lớn mau mạnh.

Ấy là cuộc nghĩa vụ đó quý ngài ôi !

NGUYỄN-KHẮC-TRƯỜNG

Có cấp bằng tốt nghiệp trường dệt thành Lyon

82 Bd. Bonard Saigon

Cậu Tú Nhon Tục Là Duyên Nợ Sông-Hương

I - Người Đâu Gặp Gỡ

Đêm nay là đêm thứ bảy, khách làng chơi kẻ tính đi ăn nem Thủ đức, người lo tìm xóm liễu vườn hoa ; trang thức-giả hứng gió Lãng-Tô, chơi trăng Bình-Lợi, mấy anh bợm quen với cây bài lá bạc thì tấp vào mấy sòng đen-đỏ hên-xui ; rượu tiên thì có thi thánh, thuyền quyen thì đối mặt với anh hùng, cuộc vui trận cười, thiên-hạ xôn-xao náo-nhiệt, thiệt cái đô thành Saigon gặp mấy hôm như vậy nó chứa biết bao nhiêu thanh thú.

Tuy vậy, cũng còn có kẻ, nhàm nem Thủ đức nên không lên quán cô ba Cù Là ; chán thú chơi trăng nên vắng dạng dưới mắt ả Hằng-Nga. Đám ấy phụ với đám bình dân lấy động hát động ca, mượn cô đào anh kép làm nơi giải-muộn.

Ừ, hôm nay gánh Huỳnh-Kỳ vì nghĩa diễn tuồng «Giọt máu chung tình» tại nhà hát Tây, có cô Phùng-Há, có thầy năm Châu thủ-vở chánh, mà lại có một nhà bác vật Annam mới tìm ra thứ lãnh mới lấy tên là «**Lãnh Sông Hương**» tặng cho hết thầy bạn hát bạn mà làm tuồng đêm nay nữa. Bởi vậy đi xem hát đêm nay có ba điều

lợi, một là làm nghĩa, hai là xem cho rõ tài xuất sắc của hai vai đào-kép đứng nhứt nhì ở đây, ba là cho biết thứ lãnh chi mà nhà bác vật ta mới tìm ra, và tốt-đẹp chắc chắn thế nào lại dám đi phô trương ra trước muôn mắt như vậy.

Trong đám đi đến nhà hát Tây ấy có cha con ông Phán Nghĩa làm việc tòa-bổ Gia đình và ông chủ tiệm Thanh-Phước ở Đất-hộ cùng đi với con gái ông là cô hai Mai nữa. Ông Phán Nghĩa thuở nay tánh cũng ít ưa nghề xướng-ca, nên hôm nay có mặt ông đây thì có người lấy làm lạ, nhưng thật-sự là ông nghe có chuyện « Lãnh-Sông-Hương » nên ông đến đây cũng vì lãnh ấy. Ông Phán là người học thức hoàn-toàn mà tấm lòng thương nước thương non của ông cũng rất là hăng-hái ; ông thấy đám thanh-niên nam-nữ đương thời, nhốn nha những quần hàng áo lụa mà dùng toàn là đồ ngoại-hóa thì ông đau lòng lắm ; tình cờ hay được cái tin nhà bác-vật Nguyễn-khắc Trương tìm ra một thứ lãnh, làm cho ông để ý đến, cho nên hôm nay ta mới thấy ông dắt đưa con trai ông là cậu tú Nhơn theo đó.

Còn ông chủ tiệm Thanh-Phước vốn là chủ nhà buôn hàng-giẻ lâu nay buôn may bán đắt lắm, mà nhờ nhứt là món lãnh Tàu ; nay nghe có lãnh nội hóa ông cũng lấy làm lạ nên cũng lần-mò đến rạp hát Tây.

Cậu tú Nhon theo cha coi hát đó là vì lòng cha mà đi, chớ cậu ở Paris mới về, ở bên cậu đã từng xem nàng Huguette Duflos làm tuồng Taust, ả Olga Tchekova là vai Manon Lescaut v.v. thì cậu nghĩ rằng đào-kép Annam ta có hơn làm sao được mà cậu phòng coi, nên tuy ngồi ngay sân khấu mà con mắt cậu tú láo liên ở trên những mặt phấn môi son. Cậu ngó cô này bà kia, mà bà nào cô nào cậu cũng chẳng đẹp mắt cho bằng cái cô bạn áo màu hột gà lợt ngồi xéo phía sau cậu một hàng ghế. Cỗ đó là cô hai Mai con gái ông chủ tiệm Thanh-Phước.

Nói cho phải, cậu tú Nhon ngó một hồi, thấy cô kia cứ mუმ-mუმ cười thì cậu hiểu ý, bèn lấy mắt đưa tình cô kia cũng lấy một nụ cười duyên mà trả lại. Bên cười, bên liếc, đôi lòng cũng tỏ, đôi mặt cũng ứa, mà tình trong như đã, chớ mặt ngoài còn e ; thì hát cũng vừa văng.

Ông Phán Nghĩa coi rõ tuồng hát và thứ lãnh « Sông Hương » kia lắm, nên khi đứng dậy ra về ông kéo tay con mà rằng :

- Hát hay quả, mà đều cha vui lòng hảmạ hơn hết là «Lãnh Sông Hương» đã thiệt chắc mà lại thiệt lảng thiệt tốt. Con nhớ không, cái lúc Thu-Hà bị xô xuống sông, rủi dính lai quần trên mái chèo mà nó kéo cô nọ đứng sừng lại đó, nếu lãnh ấy không thiệt chắc thì rách còn

gì. Rồi đến lúc Thu-Hà lại lên bờ cô giả bộ vắt nước áo vò nùi mà đến lúc trải ra cô lấy tay vuốt ít cái là thẳng bằng láng bóng, nếu mình lãnh không thiệt mịn làm sao mà được thẳng-thớm liền. Thiệt cha mừng lắm, mừng cho người mình chế tạo được thứ lãnh tốt, mừng cho Annam khỏi mua đồ ngoại-hóa đem tiền rải ra cho người tha-bang dị-chủng mà cha cũng mừng cho cha đã gặp dịp làm ăn rồi.

Cậu tú Nhơn có biết át giáp gì, phần lo liếc coi cô bận áo hột gà đi nên cậu tú cứ ừ hử cầm chừng với cha cho qua.

Về nhà đêm ấy cậu tú trần-trở lẫn lộn hoài, vừa mơ màng thì đã thấy bóng thường nga tha thướt, lộ vẻ cười âu yếm vô cùng, cậu mở mắt ra thì tay rờ đụng nệm không, té ra cậu chiêm bao !

« Ngõ là hương lửa đang nhen nhúm,

« Hay nổi trăng hoa khéo phỉnh phờ !

Làm cho cậu tú mơ mơ tưởng tưởng, rồi tự hỏi lấy rằng : « Người đâu gặp gỡ làm chi, tóc tơ biết có chút gì hay chẳng ? Mà nếu lúa đôi không nọ ba sinh, thì ông tơ các có trêu đòi nhau chi

« Thương trót đêm thanh,
« Nhớ trót đêm thanh,
« Thương nhớ ai ôi có thấu tình !

II - Sông Hẹn Hương Thề

Ông Phán Nghĩa làm việc nhà nước đúng kỳ hạn rồi nên nay được hồi hưu dưỡng lão. Ông làm lung đã quen, nay dầu được cái nhàn đã đến ông cũng chẳng chịu vì đó mà vui thủ thanh thoi, làm cái thân vô dụng cùng xã hội. Bởi vậy ông định quay về nghề thương mại. Lâu nay chưa tìm ra một thứ chi mà bán buôn cho đắt lợi và giúp ích cho đồng bào, ông Phán Nghĩa lấy làm lo lắng lắm. May sao đêm hôm đi xem hát gặp được « Lãnh Sông-Hương » ông chớp ngay trong bụng nên khi về ông kêu cậu tú mà nói, đó là ông gặp thứ hàng đáng cho ông buôn bán rồi vậy.

Nội ngày sau ông Phán Nghĩa chẳng dần-dà gì nữa liền tuốc xuống Saigon lại tiệm « Au Tisseur » số 82 đường Bonard ngay Chợ Bến thành tiền ông chủ là ông Bác-vật Nguyễn- khắc-Trương người đã tìm ra « Lãnh-Sông- Hương » mà tính việc bổ lãnh về lập tiệm.

Ông Bác-vật Nguyễn-khắc-Trương là người chiêu-hiến đãi-sĩ, bãi-buôi mà mau-mãng, bật thiệp mà vui vẻ, vừa nghe ông Phán Nghĩa tính bổ «Lãnh Sông Hương» về lập tiệm thì ông lấy làm vui mừng vô-hạn. Không phải ông được mỗi hàng lớn, mua nhiều, mà ông vui ; ông Nguyễn vui là thấy tấm lòng ông Phán Nghĩa là kẻ

hào hiệp, vừa biết vừa-giúp khích thích đồng bào trên con đường thương mại, vừa có con mắt tinh-đòi biết rõ « Lãnh Sông-Hương » là đẹp là chắc, vừa biết trọng nội hóa. Thật đó mới là một nhà chơn-chính ái quốc, lấy cả tâm-tư nhiệt huyết mà thi-thố cho con Tiên cháu Rồng hưởng được một đôi điều hạnh-phúc. Đồng thanh tương-íng, đồng khí tương-liêu, ông Nguyễn gặp được một người như ông Phán-Nghĩa làm sao không đem dạ vui mừng ?

Kể đó lồi nửa tháng, hàng giề bỏ xong, ông Phán Nghĩa mướn căn phố lâu tại đường Albert 1er ở Đất-hộ dọn dẹp cũng hoàn thành nên bèn thượng bảng khai trương. Ông Phán nghĩ tiệm ông tuy có bán phụ những hàng giề Tây Tàu song món nhứt là Lãnh-sông-Hương, nên ông không lấy hiệu tiệm chỉ cho bề bọn mà chỉ viết ba chữ lớn ở trên và phụ thêm ở dưới mấy hàng chữ nhỏ như vậy :

Lãnh Sông-Hương

« Đồng bào !!

« Ai biết thương nước Nam thì nên dùng lãnh này. Mua lãnh Sông-Hương về dùng nếu thua lãnh ngoại-bang, xin trả tiền lại.

Chủ nhơn : Trần-trọng-Nghĩa.

Không hiểu nhờ lời rao cứng-cỏi, hay ông Phán, bà Phán và cậu tú biết chiêu-hàng, hoặc thiên-hạ bận thứ « Lãnh Sông-Hương » một hai lần mà biết là lãnh đúng tốt hay sao chẳng rõ, mà từ bữa khai trương về sau tiệm « **Lãnh Sông-Hương** » người ta ra vào tấp nập, bán buôn thành-lợi lạ lùng !

Cuộc đời nhiều nổi éo-le, trong hai mươi mấy ngày ông Phán lo lập tiệm, cậu tú Nhơn đã tìm ra cô bạn áo màu hột gà ở nhà hát Tây của cậu, và nhờ nhiều dịp may nên khi mảnh hoa-tiên tỏ-tình, khi lời vàng tiếng ngọc đổi trao qua lại, và mới hôm nào cậu cùng cô hai Mai đã lén hội-điện tại trong một cái loge ở ngoài nhà chóp bóng Casino de Saigon, mà cùng thệ-nguyện với nhau. Cậu tú thì bảo:

« Dẫu cho giải kiết đến đâu

« Cũng đem vàng đá mà liêu với thân !

Cô hai Mai thì lại :

« Trăm năm dốc nguyện một lời.

« Dẫu thay mái tóc dăm đời lòng tơ !

Đôi lứa thiếu-niên, nhẹ tách con thuyền tình, vào nguồn ân ra bể ái ; tình đã gặp tình, nghĩa đã đáng nghĩa. Từ đó trở đi đôi bên đều cùng mong mỗi ước ao, đều

cùng đem một mối tình thanh cao để cột chặt sợi giây thân-ái mà chờ ngày sum-hiệp về sau.

Có ngờ đâu ông tơ khuấy khỏa, mụ Nguyệt thày lay, mối duyên đang đầm ấm bỗng khiến nên nghiên-ngửa rồi-bời; sự ấy xảy ra sau lỗi một tháng khi tiệm «**Lãnh Sông Hương**» ra đời.

Lúc trước cậu tú coi hi-hởn, với ai cũng vui, cùng ai cũng cười, bây giờ mặt mày buồn-bã, không hoài bạn-hàng mà cũng ít nói chuyện với anh em. Thầy ký An thấy tình hình như vậy thì cười mà nói với thầy giáo Châu rằng :

- Anh biết hôn, thằng Nhon nó bị bà thần nữ nào hớp hồn nó rồi, nên nó ngây ngô như vậy đó !

Cái thất tình, thất chí, bày tỏ ra ở nét mặt cậu Tú, làm cho anh em, kẻ lạt lòng thì thương hại, người điệu cột thì lấy đó mà cười đùa. Tuy vậy cậu tú vẫn điềm nhiên, ai cười ai thương mặc ai, cậu chỉ nhớ đến cái duyên ngan ngửa của cậu mà cậu rầu.

« Trời già sao khéo chua cay bấy,
« Thêu dệt ra chi một chữ tình !

III - Vì Đâu Nên Nỗi ?

Ở đời có hiệp có tang, cuộc tang hiệp cũng là lẽ thường của trời đất ; song thà là được hiệp rồi tang cũng bằng bụng, chớ chẳng hiệp mà lại còn phải tang thì ai lại chẳng uất ức nỗi lòng sâu muộn ?

Trẻ Tạo có trâu, Bich-Ông cay nghiệt, vì có làm sao :
« Hương nguyện khói còn ung dưới nguyệt ; chén thề đã nở lợt theo lòng ? »

Muốn biết cô hai Mai cùng cậu tú Nhơn vì đâu mà phải chịu cách trở sông Tương, xin xem qua bức thơ chót hết của cô hai mới gởi cho cậu tú thì ta mới hăng :

Dakao le 29 Août 19...

Tình lang yêu dấu,

« Trời làm chi độc bấy trời,
Này ai vu thác cho người hiệp tang.
Duyên bèo thuận nẻo vừa an,
Làm chi đến đổi đoạn tràng ngựa nghiêng

Than ôi, một lời ước nguyện tơ-tóc, trăm năm, cái chữ keo sơn, bá niên tức ước ; duyên nợ chàng Ngưu, ả Chúc lòng vẫn đau đầu mong ngày sum hiệp.

Tơ-tình vương vẩn, thuyền-quyên may gặp đặng anh hùng, thì dầu tử-sanh cũng quyết giữ tròn thủy chung !

Tái sanh chưa dứt hương-thê,
Làm thân trâu ngựa đền nghì trúc mai,
Nợ-tình chưa trả cho ai,
Khôi-tình mang xuống tuyền đài chưa tan

«Nặng tình làm vậy, nặng nguyên làm vậy, ai dám kể cho đôi-lúa này phải chịu nỗi tâm thương đau. Thế mà, hôm nay em xin cam phụ khách chung tình, cùng chàng cắn răng bẻ một chữ đồng từ đây !

«Cớ sự làm sao ? Duyên-do làm sao ? Em không muốn nói quanh-co làm chi, mà anh nên biết ngay cho là cũng vì « Lãnh Sông Hương » mà ra nông nổi !

«Sở là nhon nghe theo lời anh dạy, hôm nọ em có tỏ thể sự lòng cùng mẫu thân nhờ người bàn-bạc cùng thân-phụ em, té ra chừng cha em nghe nói là con ông chủ tiệm « Lãnh Sông-Hương » thì phát giận đùng đùng, quở rằng em đến đổi. Cha em lại bảo ở em là đứa con hư, sao dám vi lệnh mà làm điều xấu hổ, nhứt là đi kết duyên cùng nhà thù-nghịch.

«Kẻ thù ? Xin anh biết cho rằng lâu nay cha em vẫn cũng nhà buôn-bán hàng vải, tiệm lập ra có ngoài mười

năm rồi, quen biết bạn hàng rất đông và cũng nhờ một món lãnh tàu mà kinh-dinh sự nghiệp ; nay bỗng không lĩnh-đường lại bày ra bán thứ lãnh « Sông Hương », lãnh đó đã tốt mà giá lại rẻ, làm cho bao nhiêu mỗi hàng quen biết tiệm cha em đều đổ trút về tiệm lĩnh đường, và từ ngày lĩnh đường bày tiệm Lãnh « Sông Hương » tiệm cha em ế-nhệ ; nội « gần tháng nay mà tính đi tính lại bán chẳng tới năm quần lãnh Tàu. Cha em lấy đó làm buồn mà cũng sanh lòng phiền giận, mới coi nhà anh như kẻ thù mà thành chúng ta phải chịu điều đau đớn !

«Từ bữa xảy ra chuyện ấy đến nay, cha em bảo mẹ em phải nghiêm-lệnh chẳng cho em viết thư từ hay đi đâu một mình nửa cả, và cũng có dặn em rằng nếu còn nghe phong-phanh chuyện chi, cha em sẽ từ em mà đuổi ra khỏi nhà liền.

«Anh Nhơn yêu dấu ôi! Dẫu em có vì anh mà phải nát thân cũng chẳng dám phiền hà, song đạo làm con mà để buồn để rầu cho cha mẹ, làm cho cha mẹ đau đớn mà đi xua-đuổi thì còn mặt mũi nào mà ngó thiên hạ được !

«Vì vậy mà em xin phép thân-mẫu, viết bức thư chót này để tạ tình tri-kỷ, giã từ tình-lang.

Thôi thôi, kiếp này duyên đã phụ duyên ;
Dạ đài còn biết sẽ đền lai-sinh !
Duyên đã may có sao lại rủi,
Nghĩ nguồn-cơn dở-dối sao đang ;
Vì đâu nên nỗi dở-dang,
Nghĩ mình mình cũng thêm thương nỗi mình !

Đào-thị-Mai kính thơ.

« P-S. - Tuy vậy mới rồi mẹ em có nói nếu chàng muốn cưới em thì nên đi tìm bằng có rõ ràng rằng «Lãnh Sông-Hương» thật tốt, quý hơn lãnh Tàu,và đem được những bằng có ấy (ít nữa phải một trăm người chứng nhận) đến thì cha em mới ưng lòng tác thành duyên nợ cho.

«Đ. T. M.»

Té ra cậu tú Nhon cùng cô hai Mai cũng vì « Lãnh Sông-Hương » mà hóa bề-bàng duyên-nợ. Thiệt lạ lùng mà cũng thiệt là rắc-rối. Bây giờ cậu tú có muốn được vợ đẹp thì phải tìm cho đủ một trăm người chứng nhận cái tốt của « Lãnh-Sông-Hương », để đúng gì !

Nhưng mà, nếu chẳng thương nhau thì thôi, chày đã thương nhau rồi, dầu cho vào sanh ra tử cũng chẳng nại-hà, thứ lựa là tìm cho ra một trăm người biết cái quý của « Lãnh Sông-Hương ».

IV - Hiệp Phố Huồn Châu

Cậu tú Nhon lòng quyết cho được cùng giai nữ sánh đôi loan-phụng nên lặn lội tìm tòi, khi ông quan, khi nhà thương-mãi, khi anh cày ruộng, khi chủ thợ nề, mà trong ba tháng thì bốn hạng sĩ, nông, công, thương, từ hàng thượng-lưu thức-giả cho đến đám thường dân, với ai đã có mua « Lãnh-Sông-Hương » mà dùng, cậu đều nhờ cho mấy hàng nói về nó và chứng nhận xấu tốt thế nào.

Ròng-rả một trăm người ấy, người nào cũng khen «Lãnh-Sông-Hương» là đúng tốt, đều mỗi người khen một cách khác nhau thôi. Cậu tú lấy làm mừng rỡ bèn nhờ cha đi hỏi cô hai Mai, và cậu đem luôn cuốn sổ chứng nhận ấy đưa cho ông chủ tiệm Thanh Phước. Ông nọ thấy từ số 1 đến số 100 rõ ràng thì ông chưng hững, song cũng ráng gượng lật bầy một hai tờ mà xem đôi lời chứng nhận.

Lật ra nhằm trang thứ năm thấy số 22 có lời của quan tòa Ty nói về lãnh « Sông Hương » rằng :

« Xứ Nam-kỳ thường nóng nực, nếu ai có bận lãnh «Sông-Hương» thì dầu gặp ngay mùa nắng cũng khỏi sợ nóng một chút nào, trái lại nó còn mát rượi thân mình

nữa.

TRẦN-VĂN-TY quan-tòa Saigon

Số 23 gặp lời chứng của ông hội-đồng Khiêm : « Tôi xài hàng lựa, lãnh, tổ đã nhiều, tôi không thấy thứ lãnh nào mà vừa mịn, vừa chắc, vừa láng, vừa bóng như lãnh « Sông-Hương » của ông Bác-vật Nguyễn-khắc-Trương đã tìm ra được đó.

Hội đồng thượng-nghị-viện
Hồ-duy-Khiêm
Gia định

Lật qua trương số 9 gặp nhằm lời phê bình của ả Trà-Hoa rằng :

« Nếu chị em biết tô son điểm phấn, biết vẽ chơn-mày bằng nút sâm-banh (Champagne), biết ủi đa mặt bằng đồ hóa-học, mà chẳng biết dùng lãnh «Sông-Hương» ở tiệm « Au Tisseur » số 82 đường Bonard mà mặc, thì cũng chẳng phải là một cô tân thời, mà cái nhan-sắc của chị em cũng chưa đủ đồ phụ trợ cho thêm vẻ yêu-kiều điểm-lệ vậy.

Trà-hoa-Nữ 37 Rue Testard Saigon

Kể đó là của Xích-Tâm :

Ở Saigon đã gọi là Văn-minh mà nếu chưa biết đến «Lãnh Sông-Hương» thì cũng mới văn-minh phân nửa. Đàn bà đẹp ở Saigon nếu ăn bận được «Lãnh Sông Hương» thì cái đẹp lại tăng lên bội nhĩ.

Xích-Tâm
222 Charles Thomson
Chợ lớn

Tới trương 12 đựng về miệt lục tỉnh :

Có bận «Lãnh Sông Hương» rồi, mới biết xưa nay mình dùng lãnh Tây lãnh Tàu là quē lắm. Đã đem tiền rải ra ngoại quốc mà lại còn mua lấy đồ xấu mà dùng.

Trương-quang-Ninh
Cai tổng
Cái-tàu-Thượng Sadec

Nếu có dùng lãnh, thì nên mua lãnh «Sông-Hương» của ông Nguyễn-khắc-Trương mà dùng, bằng không, thì thôi đừng dùng thử lãnh nào hết.

Hương-cả Thạnh
Baclieu

« Lãnh Sông Hương » đã tốt, đẹp, chắc, mà lại rẻ, mua lãnh «Sông Hương» thì đồng tiền còn trong tay Annam, là vừa giúp cho đồng bào trong trường thương-mãi. Biết vậy thì ai còn dại gì không dùng lãnh «Sông-Hương» ?

Tri-huyện Travinh
Nguyễn-văn-Điều

Ông chủ tiệm Thanh-Phước lật một hồi, coi đủ 21 tỉnh, ở đâu cũng đều có người chứng nhận cho lãnh «Sông-Hương», ông mới đem lòng thâm-phục, biết rằng nếu lãnh «Sông-Hương» mà không thiệt tốt thì đâu có nội mấy tháng mà khắp Saigon, lục tỉnh ai ai cũng đều biết và ưa lãnh «Sông Hương» như vậy. Ông liền đổi buồn làm vui, ung lòng cùng ông Phán-Nghĩa kết sui-gia hai họ.

Thế là nửa tháng sau cậu tú Nhơn cùng cô hai Mai đã thành duyên cang lệ.

« Anh-hùng sánh với thuyền-quyên.

« Phỉ nguyên sánh Phượng, đẹp duyên cõi rồng.

Lúa đôi nên nợ, tơ-tóc trăm-năm, cô hai Mai và cậu tú Nhon cũng nhờ lãnh « Sông-Hương » mới được, cho nên từ ấy câu chuyện « Duyên nợ Sông-Hương » bay lang cùng khắp.

Về phần cha cô hai Mai, sau khi gả cô đi rồi, ông không bỏ lãnh Tàu nữa, mà lại cùng ông Phán Nghĩa bỏ lãnh « Sông-Hương » mà bán, từ ấy tiệm ông mới phát-đạt lại như xưa.

